

QƏLYAN ƏMİ

Şöbə müdirinə bu ləqəbi öz aramızda biz vermişdik. Elə düşünməyin ki, həmişə ağzında qəlyan tutub sümürdüyü üçün belə deyirdik. Xeyr. O, heç papiros da çəkmirdi.

İnişil Dövran əmi (redaksiyada hamıdan yaşlı olduğuna görə ona belə müraciət edirdik) məzuniyyətdən qayıdanda gördük ki, qəribə bir bığ qoyub. Çənəsinin də seyrək tüklərini uzadıb saqqal düzəltmişdi.

Həmin gün katibəmiz bizim otağa gəlib xeyli güldükdən sonra ehtiyatla pıçıldadı:

- Bir cür keçisaqqal, adambaşlı qəlyan var. Yəqin ki, görmüsünüz. Özü də Mefistofelə oxşayır. İndi Dövran əmiyə hər baxanda o yadıma düşür. Bayaq az qalmışdı çaşam ona Qəlyan əmi deyəm...

Uşaqlara da elə bu bəs idi. O gündən etibarən, papirosdan zəhləsi gedən şobə müdiri, həmin tənbəki qoxuyan ləqəbin sahibi oldu...

Sonralar Qəlyan əmini dilə tutub bığ-saqqalını qırxdırısaq da, bir vərdişini ona heç cür tərgitdirə bilmirdik. Kişi redaksiyaya gələn məktubları oxumadan, mətləblə agah olmadan üstünə dərkənar qoyub əməkdaşlara paylayırdı.

Ərəbistanda allahü-əkbərin qurtaran yerində mühəndisişləyən bir azərbaycanlı redaksoyamıza yazmışdı: "Mən ikinci ildir vətəndən uzaqlardayam. Bakı üçün burnumun ucu göynəyir. Doğma şəhərimin ətrini burada çətinliklə abunə olduğum sizin qəzetdən alıram..."

Qəlyan əmi mənə göndərdiyi həmin məktubun küncündə qırmızı dəsr-xətt ilə qeyd etmişdi:

"Yol. Şəkərli!

Gedib yerində yoxlamalı!"

Özündən soruşanda ki, təqaüdə niyə çıxmırsan, şübhələnirdi. Elə bilirdi, stolunda gözümüz var.

- Biz hələ əmək qabiliyyətimizi itirməmişik, bala!- deyirdi.

- Bizyəni kimlər?

Qəlyan əmiyə bu sualı verəndə həmişə incik tərzdə dillənərdi:

- Ay bala, bir halda ki, hamı mənə "siz, siz" deyir, bəs mən niyə özümə "biz" deməyim. Adam gərək hörmətini saxlamağı da bacarsın...

Bildir nənəm Kəlbəcərdən redaksiyaya adıma göndərdiyi məktubunda xahiş etmişdi ki, yayda bu tərəflərə gələndə əgər tapsan iki dənə kütüm balıq alıb gətirərsən.

Qəlyan əmi nənəmin yazısının üstündə çəpinə cızmaqaraedərək mənə qırmızı sərəncam vermişdi:

- "Yol. Şəkərli! Faktlarını yoxlayıb, bu materialı qəzetin növbəti nömrəsinə hazırlamaq!"

Bəzən elə əhvalatlar olurdu ki, gözlərimiz yaşarınca qəşş edib gülürdük.

Keçən ay ucqar rayonların birində camaat çox haqqına şikayətlənirdi: “Bizim kolxoz kəndində məktəbin idman müəllimi Atakişiyev, “Barbos” adlı yekə bir it saxlayır. Bu harın köpəyin əlindən daha həyəət-bacamızda toyuq, cücə, qaz, ördək qalmayıb...”

Əməkdaşlardan birinin üstünə göndərdiyi bu məktubun qırağında Qəlyan əmi yazmışdı:

“Kənd təsərrüfat nazirliyindən xahiş eləmək lazımdır ki, Atakişiyev “Barbos” yoldaşa köməkliyini əsirgəməsin!”

Biz çox vaxt “qoca kişidir” – deyə dəyməmək üçün belə şeyləri üzünə vurmuruq.

Iyul ayının ortaları idi. Şəhərdə bürkülü günlər başlanmışdı. İstidən redaksiyanın darısqal otaqlarında nəfəs almaq olmurdu. Pəncərəmizdən görünən Xəzər adamı sərin qoynuna çağırırdı.

Müəllimliyi bu il qurtarmış nişanlım Lalə Mərdəkandakı istirahət evində dincəlirdi. Oradan Bakıya telefon xətti yaxşı işləmədiyindən halından istədiyim vaxt xəbər tuta bilmirdim. Həftədə bir-iki dəfə elektrik qatarına, ya avtobusa minib gedirdim. Onda da məndən gileylənirdi ki, kimyaya dönməsən, üzünə həsrət qalmışam.

Səhər işə təzəcə gəlmişdim. Bayırda gözəl hava vardı. Mənsə hələ altı-yeddi saat oturub kağızların arasında qurdalanmalı idim. Bu yandan da Qəlyan əminin şöbəindən bir dəstə qırmızı dərkənarlı məktub gətirilib stolumun üstünə qoyuldu. Hamısının küncündə mənə çoxdan tanış olan yeknəsək sözlər yazılmışdı.

“Yol. Şəkərli!

Əlaqədar təşkilata yoxlamağa göndərmək!”

“Yol. Şəkərli!

Mütləq tədbir görmək lazımdır!”

“Yol. Şəkərli!

Gedib yerində yoxlamalı!”

Gözüm axırıncı məktuba sataşanda sevindim. Tez zərfi götürüb Qəlyan əminin kabinetinə cumdum:

- Salam, Dövrən əmi, Necəsiniz?

- Sağ ol. Biz yaxşıyıq.

İsti, onsuz da arıq olan kişini bir az da sınıxdırmışdı. Qəlyan əmi sözlü adama oxşadığımı görüb çeşməyini çıxardı. Çuxura düşmüş muncuq gözlərini üzümə zillədi:

- Eşidirik.

- Gəldim sizə deyim ki, mən gedirəm, - deyə əlimdəki zərfi ona göstərdim. – Çox güman iş gününün axırına kimi qayıtmayacağam.

Onun üstündə biz nə yazmışıq?

- Yazmısınız gedib yerində yoxlamalı.

Qəlyan əminin eyni açıldı:

- Bax, xoşum gəldi səndən jurnalist həmişə belə operativ olmalıdır. Hər məktubun dalında canlı bir insan durur. Get, bala, diqqətlə, hərtərəfli yoxla. Tutarlı fakt-filan tapsan, qəsetə bir şey hazırlayarsan.

Mən gülə - gülə çıxdım...

Qəlyan əmi

Axşamtərəfi Lalə ilə dənizdən qayıdırdıq.bütün günü çimib qumlu sahilə uzandıgımızdan yaxşıca yanıb qaralmışdıq. Yaşıl ağacların çətirləri altındakı kölgəlikdə tələsmədən çiyin-çiyinə dinməzəcə addımlayırdıq. Lalə məni avtobus dayanacağına qədər ötürmək istəyirdi. Sonra istirahət evinə qayıdacaqdı. Sakit təbiətli, füsunkar mənzərəli Mərdəkandan ayrılıb səs-küylü, izdihamlı şəhərə gedəcəyimə təəssüflənirdim. Özlüyümdə burada yaşayanlara bir növ qibtə edirdim.

- Çatdıq” – deyə Lalə səkinin qurtaracağında ayaq saxladı. – Odur, maşın da gözləyir...

Dayanacaqda durmuş avtobusun bir qapısından sənişinlər düşür, o biri qapısından şəhərə gedənlər içəri doluşurdular.

- Daha yubanma, yoxsa ayaq üstə qalarsan! – Lalə əlimi tutub sıxdı. – Yaxşı yol.

- Salamət qal...

Bu vaxt lap yaxından eşitdiyim bir səs məni diksindirirdi:

- Şəkərli!

Arxaya dönəndə Qəlyan əmini məndən beş addım aralıda dirəyə söykənmiş gördüm. O, əlindəki kartof, soğan, pomidor, badımcan dolu zənbili yerə qoyub şəhadət barmağının işarəsi ilə məni çağırırdı: “Bura gəl”

Lalədən ayrılıb ona yaxınlaşdım:

- Axşamınız xeyir. Qəl... Dövrən əmi.

- Onlar sənə öz üstünə! – deyə kişi bir baş həmləyə keçdi. – Bizsəni işə göndərmişik, ya görüşə?!

Dinmədimş Qəlyan əmi hirsini güclə boğdu:

- Hanı, o redaksiyadan gətirdiyin məktubu bəri ver!

Cibimdəki zərfdən kağızı çıxarıb ona uzatdım. Almadı. Əlinin dalı ilə vərəqi sillələdi:

- Oxu, gör bunun üstündə nə yazmışıq!

- “Gedib yerində yoxlamalı!”

- Demək bizim tapşırıgımıza belə əməl edirsən?!

Mən özümü itirmədim:

- Dövrən əmi, icazə verin, məktubda yazılanları da oxuyum.

- Əgər ehtiyac varsa, buyur!

Məsələnin nə yerdə olduğunu bilən Lalə o tərəfdə dayanıb gülümsəyirdi. Mən məktubun ancaq axırından üç-dörd cümlə oxumaqla kifayətləndim:

“... Keçən istirahət günü yolunu çox gözlədim, gəlmədin. Doğrusu, nigaran qaldım. Elə ona görə də bu kağızı yazmağ a məcbur oldum. Sağ ol. Darıxmışam sənin üçün. Sevgilin Lalə”.

Qəlyan əminin daha deməyə sözü qalmadı. Zənbilini qaldırıb qımışdı:

- Bu həmin Lalədir?

- Bəli.

- Getdin yerində yoxladın?

- Bəs necə? – dedim və əlimi Laləyə tərəf uzatdım. – Hər məktubun dalında canlı bir insan durur...

İkimiz də qəhqəhə çəkdik. Qəlyan əmi özünə yad bir mehribançılıqla təklif etdi:

- Bağımız yaxındadır. Qızı da götür, gedəyin qonağımız olun.

Mən təşəkkürümü bildirib ayrıldım...

Sabahısı Qəlyan əminin şöbəsindən məktublar çox gec gəldi. İndi qırmızı dərkənarlar da ayrı cür yazılmışdı...

31 mart. 1970 – ci il

Latin əlifbasına çevirəni Zemfira İmanova

25. 05. 2020